

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

A. L. ED. LINDBLÖM.

N° 7.

Lund Juli

1841.

I. Original-Afhandling.

1. Några ord öfver *Rumex acutus* och *aquaticus* L.; af E. Fries *).

Från den stund man började skilja Linnéanska vexterna i flera arter, blefvo Linnés benämningar vanligen ett tvistämne, emedan man icke insåg, att Linnés art icke hörde till någon viss af de sedermera åtskiljde, utan i de flesta fall till samtliga af de så kallade nya närbeslägtade arterne. Ingenstädes kan detta vara solklarare än bland *Rumices* och till "complett evidens" bevisligt. Under *Rumex acutus* innefattade L. ursprungligen alla allmännare arter af afdelningen *Oxylapathum* såsom *R. cristatus*, *R. obtusifolius* och under *R. aquaticus* alla våra mycket stora, i mellersta Sverge allmänna (så att de möjligen kunnat undgå Linné) arter af afdelningen *Hydrolapathum*, såsom *R. domesticus*, *R. conspersus*, *R. Hippolapathum*, *R. maximus* och *R. Hydrolapathum*, hvilket redan är klart deraf, att i första editionen af *Fl. Succica Rumex maritimus* anföres som en smalbladig, krusig varietet af den förra, liksom *R. crispus* af den sednare. Och huru Linné kom till denna åsigt, blir klart då man känner, att kring Stenbrohult och alla de ställen, der Linné i sin ungdom botaniserade, finnas endast

*) Utgifvaren anser sig böra tillkännagifva, att denna afhandling, äfvensom flera andra uppsatser från Prof. FRIES redan i April voro författade och öfversända, ehuru de till följe af mellankomna omständigheter först nu kunnat tryckas.

Utg. Anm.

tvenne arter, men dessa mycket ymnigt, nemligen *R. obtusifolius* och *R. domesticus*, som äro de ursprunglige källorne för nämnde arter. Som den sednare har 2 utmärkta former, en bredbladig på våta ställen, hvilken i S. Sverige, (jempf. *Retzii Suppl.* och *Fl. Oec.*) alltid ansetts för den verkliga *R. aquaticus* och hvilken, under de exkursioner jag både i Skåne vid Roslätt i *Saxifragæ Hirculi* moras, och i Halland (vid bäcken mellan Halmstad och Söndrum) haft förmånen anställa i sällskap med Professor Wahlenberg, visades mig af denna skarp-synte forskare som *R. aquaticus* eller en tydlig öfvergång mellan *R. domesticus* och *aquaticus*; och en smalbladig, krusig på torrare, inses lätt huru Linné kom att med *R. aquaticus* förena *R. crispus*, hvilken ock af Linné och intill sednaste tider hos oss med *R. domesticus* blifvit förväxlad. Först i andra editionen af *Fl. Suecica* skildes *R. maritimus* från *R. acutus* och *R. crispus* från *aquaticus*, samt slutligen efter utgifvandet af *Fl. Suec. ed. 2* skildes *R. acutus* i tvenne *R. acutus* (= *cristatus*) och *obtusifolius*. Ehuru den sednare fullt bevisligt var Linnés ursprungliga *R. acutus* (och, enligt *Kunth's* försäkran, finnes intet annat än en topp af denna under namn af *R. acutus* i Linnés herb.), så tillade Linné, med sin kända aktning för sina foregångare vid antagandet af special-namn, åt de gamlas *Lapathum folio acuto* (= *R. cristatus*) namnet *R. acutus* och åt de gamlas *Lapathum folio obtuso* namnet *R. obtusifolius*. Att Linne haft *R. cristatus* under ögonen vid sista bestämmandet af sin *R. acutus* är mer än sannolikt deraf, att Linnés beskrifning passar på det nogaste till denna, men ingen annan; att den från äldre tider fanns odlad i Upsala trädgård och äfven finnes vild, ehuru sparsamt, i mellersta Sverige. Att aldrig Linné räknat någon af *R. Hydrolopatha* t. ex. *R. Hydrolopathum*, till sin *R. acutus* är alldeles uppenbart, om man observerar den vigt Linné alltid lägger i dess definition på *valvulæ dentatæ* (och så obetydliga tänder som *R. Hydrolopathum* eller *R. maximus* stundom erhålla hade visst aldrig Linné fäst sig vid); — att Linne uppgif-

ver den såsom ett besvärligt ogräs på åkrar i Skåne, der ännu i denna dag väl *R. obtusifolius* förekommer, men aldrig *R. Hydrolapathum* kan finnas; — att Linné först ansåg *R. maritimus* som varietet deraf, hvilken lika väl kunde förenas med *R. obtusifolius*; som *R. crispus* med *aquaticus*. Linné förenade ofta väl skiljda arter, dock voro de alltid närbeslägtade, men det är en grof förolampning mot Linnés minne, att kunna tilltro honom den orimligheten att förena *R. maritimus* med *R. Hydrolapathum*. Då hvarje ord, hvarje citat, hvarje specielt angifvet vextställe hos Linné, då Linnés herbarium anvisar på *R. cristatus* och *obtusifolius*, kan aldrig *R. acutus* L. sökas annorstädes.

Sen *R. crispus* blifvit fränskiljd, förblef *R. aquaticus* alltid hos Linné en kollektiv benämning för de öfrige ofvannämnde fem *R. Hydrolapatha* eller åtminstone alla dem, som förekommit Linné, och det måste de flesta hafva gjort, såsom allmänna i Upsala trakten och de provinser han berest. De äro också närbeslägtade och utgöra en så sammanflytande serie, att de i Linnéansk mening nästan böra sammanfattas under en art. *Wahlenberg*, som väl känner dem alla, skiljer endast 2, äfvenså *Meyer* i sin *Chloris Hannoverana*, men denne anser troligt att de kunna utgöra en art. Frågas nu billigt om det icke redan är sannolikare, att *Linné* (hvaruppå dessutom direkta bevis tillräckligen finnas både i Linnés skrifter och i de under dess ögon samlade Herbarier) af denna närförvandta grupp bildat sin *Rumex aquaticus*, än att han skulle ryckt en och annan midt ur kedjan för att förena med *R. obtusifolius* och *maritimus*. Den ursprungliga *Rumex aquaticus* är, som redan antydts, den på våta slätten vexande *R. domesticus*, som *Retzius*, *Rafn* och alla sydsvenska Botanister antagit, hvilket snarare bestyrkes än bestrides af Prof. *Wahlenberg*, som förenar den med *R. Hippolapathum*. Då Linné tillägger sin *R. aquaticus* folia radicalia acuta passar det till *R. domesticus*, icke till *R. Hippolapathum*, som har dem obtusa. Det var den som först förekom Linné, vexande icke 100 steg från dess

vagga; det är den som ligger i dess herbarium; det är därför den som sednare Engelske floror, såsom *Hooker*, antaga för den verkliga *R. aquaticus*, som vi redan i denna tidskrift upplyst. Men huru ensidigt det vore, att blott deruti se *R. aquaticus*, finner hvar och en som botaniserat i Upsala-trakten, der hela serien ända till *R. Hydrolapathum* verkligen luxurierar, så att de icke kunna undgå någon mångdubbelt skumögdare än man skulle våga anse Linné. Och huru man kan förneka, att *R. Hydrolapathum*, jemte de öfrige närbeslägtade, af Linné varit inbegripen under *R. aquaticus*, måste någon som är skarpsinnigare än jag förklara, då det är denna art som är den utmärktaste och allmännaste, då det är den som egentligast vexer i vatten, då Linnés citerade synonymer och figurer höra till denna; då EHRHART och Linnés disciplar insamlat den såsom Linnés *R. aquaticus*; — och framför allt den i mängd och ingen annan af de förvandta finnes på alla de talrika vextställen Linné sjelf *ex autopsia* för den anförer i sin *Skånska resa* o. s. v. — Linné säger väl om sin *R. aquaticus* att den har granula på valvlerne och dessa saknas på *R. Hydrolapathum* sällan, men på de yngre äro de foga utmärkta; och dessutom är redan visat, att Linné tagit diagnosen af *R. domesticus* i sitt herbarium och sen eftersågs den saken icke så noga.

Detta förhållande är redan framställt i *Nov. Fl. Svec.*; vi hafva visst sett det förnekadt, men någon vederläggning har icke försökts ej eller anse vi den möjlig.

Hvilka arter böra nu bibehålla Linnéanska namnet? Att *R. cristatus* bör återfå namnet *R. acutus* synes knappast kunna betviflas. I Linnés sednaste skrifter är den så rent framsteld, att man icke ens kan säga den vara en kollektiv benämning. Också finna vi hos nästan alla Sydeuropeiska Botanister denna kallad *R. acutus*, liksom hos nästan alla samtliga efter sjelfständig pröfning och med kritisk blick skrivande Florister såsom *Bieberstein*, *Sprengel*, *Koch* et *Ziz*, *Flora Wetterau*. etc. etc., äfven som hos Rumicum förste kritiske

bearbetare i Skandinavien, *Rafn*, som under namn af *R. acutus* mycket tydligt beskrifver *R. cristatus*. Dessa öfverväga vida den stora mängd, som skrifver endast efter *slendrian* utan kritisk pröfning.

Svarare torde vara att besvara denna fråga angående *R. aquaticus*. Något allmant antaget kan man visst icke åberopa; i S. Europa, i Frankrike såsom hos *Decandolle*, liksom hos alla äldre tillägges det *R. Hydrolapathum*, i England och i S. Sverge *R. domesticus*, hos många *R. Hippolapathum*; vanligen är det likväl kollektivt, hos *Wahlenberg* för *R. domesticus* och *R. Hippolapathum*, hos *Meyer* i Chlor. Hannov. för *R. Hydrolapathum* och *R. maximus*. Skulle man räkna bruket så blefve väl pluraliteten för *R. Hydrolapathum*. Men *Linné* har sjelf gifvit oss tillräckelig anvisning huru han velat att hans namn skola tillämpas. Hvilken af dessa *Linné* tillagt namnet *aquaticus*, om han skiljt den i flera arter, kan icke betviflas. Liksom vid *R. acutus* bibehöll *L.* alltid namnet efter de äldre synonymerna, och minsta tvifvel kan icke vara att *Linné* velat att *Lapathum aquaticum* hos alla sina föregångare i tvenne sekler skulle behålla detta namn, och då hos dessa de arter finnas klart skiljde, som *Linné* förenat, så böra de väl hafva någon auktoritet; — *Linné* ville att den officinela arten skulle behålla ett bekant namn, och *R. Hydrolapathum* har allestädes varit den officinela; — *Linné* afsåg gerna folkets egna naturuppfattning för sina benämningar, och det är denna som af vatten fått sitt trivial-namn i alla språk; — *Linné* älskade likväl framför allt de benämningar som innebära mesta natursanning, och *R. Hydrolapathum* är den som mest vexer i vatten och alldrig förekommer utom detsamma. På dessa talande skäl bibehöll jag det för *R. Hydrolapathum*, hvaruti jag haft de flesta till föregångare och icke saknar efterföljare bland kritiske Botanister. Vill man ej bibehålla namnet för denna, måste det tilläggas *R. domesticus*, som lika väl vexer vid vatten som *R. aquaticus*; emedan denna är *Linnés* och äfven *Wahlenbergs* ursprungliga form deraf; det

är denna från hvilken Linnés diagnos blifvit hämtad; det är denna, som ligger i Linnés herbarium under detta namn och alltid så varit benämnd i S. Sverige (jfr. *Retzius*, *Osbeck*, *Aspegren*, äfven *Wahlenberg*, o. s. v.), liksom nu i England; *Læstadius* skiekar den äfven för *R. aquaticus*. För min del skulle jag dock ej vilja bifalla det, men ännu mer ensidigt är att vilja hafva *R. Hippolapathum* bestämdt till *R. aquaticus* L. Att *Linné* lagt någon särdeles mer vikt på *R. Hippolap.* vid Upsala än alla de öfriga der vexande närbeslägtade formerna, som han alla innefattade under sin *R. aquaticus*, derpå finnes intet intyg, men väl att han *der* under detta namn distribuerade *R. Hydrolapathum*, sasom af *Ehrhart* (se Meyer Chlor. Hannov. !). Följden af allt detta blir väl, att man slutligen nödgas alldeles öfvergifva namnet *R. aquaticus* L., då det är ett kollektivt namn och man icke kan på någöndera stricte i Linnéansk mening tillämpa det; och endast använda det i fall man, hvilket *Meyer* förmodar vara det riktigaste, skulle taga arten i så vidsträckt mening som Linné. Jag önskar icke, att någon måtte blott antaga min mening; men att man måtte så mycket lösgöra sig från en forutfattad mening, att man kunde profva de skäl jag framställt.

En kritiskt historisk framställning af framskridandet i kändedomen af en Floras alster och särskildt dess kritiska släkten är för deras kändedom af stor vikt. Endast derigenom komma desse till full klarhet; mycket som efter vanligt citerande framställes som ett misstag, framstår derigenom som en förtjenst. Likaså viktigt det är att känna forsta källan för en arts bestämmande, är det ock att känna forsta källan för dess upptagande som inhemska. Det visar "quantæ molis erat Suecanam condere Floram", och är en rättvis gärd åt den kostnad och möda upptäckandet af hvarje art fordrar. *Gaudins Flora Helveticæ* är härför ett värdigt mönster. Härvid fordras mera ovald och noggrannhet än man vanligen finner uti ett godtyckligt förfarande; så ser man stundom en skygghet

att citera en misshaglig författare, äfven då man följer honom, så vida man ej förmodar derigenom kunna relevera ett fel. Så tillägger man vanligen Prof. *Retzius* en mängd uppgifter, som ej tillhöra honom utan *Linné* (t. ex. *Orchis pallens*, *Rosa arvensis*) och *A. Afzelius*, men förbigår honom vid desto flera egna upptäckter. Här torde platsen vara för en historisk framställning öfver afdelningen *Lapatha* af släktet *Rumex*. Huru *Linné* tog *R. aquaticus* är redan visadt; så förblef det ock länge i den för Svenska Floran okritiska tid som följde efter *Linné*.

Först då man blef uppmärksam på att man icke i mellersta Sverige egde någon *Rumex acutus* såsom skild från *R. obtusifolius*, började man söka den i en del af den fordna *R. aquatici* former, och såsom sådan framställdes *R. maximus*, som hos oss gick under detta namn tills Förf. framställde den under det nu antagna i *Nov. Fl. Suec.*, med bevis, att *R. acutus* L. icke var att söka i denna trakt. *Retzius* åtskiljde ytterligare *R. Hydrolapathum*, och Dr *Hartman* bestämde 2 nya arter, *R. domesticus* och *R. conspersus*. Så hade antalet vuxit till 5 (och i sista eller 39 häftet af *Fl. Dan.* tillägger Herr *Dreyer* en sjette, *Heleolapathum*, en medelform emellan *R. domesticus* och *R. Hippolapathum*). Dessa reducerades till tvenne i *Wahlenb. Fl. Suec.*, och som Förf. häraf ej då sett mer än trenne verkliga arter, upptogos icke heller flera i den Monografi öfver släktet som lemnades i *Nov. Fl. Suec.* — Som vi ansågo oss på ofvan uppgifna grunder böra antaga *R. acutus* *Wahlenb.* för den verkliga *R. aquaticus*, upptogo vi de äldre Botanisternes benämning för *R. aquaticus* *Whlnb.* eller *R. Hippolapathum*. Här i mellersta Sverge hafva vi visserligen funnit att den kan delas i 2:ne arter, nemligen de äldre Botanisternas *Hippolapathum*, till hvilken hufvudarten l. c. efter syn. och defin. hör, och *R. domesticus* *Hartm.*, men båda de särskildt anmärkte formerne deraf höra till denna; β . är nemligen den i S. Sverige vid vatten vanliga *R. domesticus*, som *Linné* och *Wahlenberg* räknat till *R. aquaticus* a.

Således var det *der* fullkomligt riktigt att sätta dem tillsammans *). Äfven med *Rumex crispus* L. blef länge *R. domesticus* Hn. förvexlad, och Herr *Areschoug* har ytterligare derifrån afsöndrat en *R. propinquus*, som utgör öfvergången till *Oxylapatha*. Dessa tillhöra sydliga och vestliga provinserne, der *R. obtusifolius* utan jemförelse är den ymnigaste af alla Lapathæ. Af dessa har *Linné* sannolikt endast sett den och *R. maritimus*, ty *R. acutus* blef väl urskiljd i Upsala trädgård. De öfrige äro både sällsynta och föga i ögonen fallande. *Retzius* tillade först såsom Svensk *R. Nemolapathum*. Författaren häraf bestämde först *R. palustris verus*, *R. conglomeratus* och *R. cristatus* (acutus).

II. Literatur.

Enumeratio Stirpium in Agrò Petropolitano sponte nascentium secundum systema sexuale Linnæanum composita. Auctore J. A. Weinmann. Petropoli 1837. 8.vo 320 sid.

(Meddeladt af Prof. E. Fries)

Då vi sakna alla nyare botaniska underrättelser om vårt närmaste grannland i öster, det oförgätliga, de sorgliga dock kära minnenas land, så måste alla upplysningar öfver ve-

*) Nämnde art är fullkomligen synonym med *R. aquaticus* Wahlenb., som såväl enligt Lapska exemplar som talrika *lefvande för mig* bestämda anser *R. domesticus aquaticus* för den äkta *R. aquaticus* och derifrån icke skiljer hvad jag sedan i inskränktere mening kallat *R. Hippolapathum* i Fl. Scan., Herb. norm. Då *R. Hippolapathum* Nov. Fl. Sv. citeras, bör hufvudarten med alla sina synonymer anföras under *R. Hippolap.* eller *R. Friesii* Aresch., hvilken jag äfven i talrika exemplar egde under ögonen, men icke mot Prof. *Wahlenbergs* bestämda yttrande vågade skilja; — deremot böra båda de specielt efter lefvande exemplar anmärkta afarterna *domesticus* och *aquaticus* citeras under *R. domesticus*.

getationen i de öfrige Östersjö-länderne, under lika latitud med Sverige, äfven intressera Svenska Botanisterne. De förblifva dock fordnä *Germaniska* länder! Vi hafva derfore trott oss med några ord böra framställa resultatene af ofvannämnde skrift, som aldrig kommit i bokhandel och, ehuru på fjerde året gammal, så vidt vi kunna icke i någon tid skrift blifvit nämnd, så att redan underrättelsen om dess tillvaro för de flesta torde vara en nyhet. Den förtjenar likväl, som en trogen flora öfver hela Guvernementet Pettersburg, eller det fordnä Svenska Ingermanland, vextgeografernes uppmärksamhet, i synnerhet för oss Svenskar, helst det framvisar en vegetation, som i flera fall upp- och ned-vänder de föreställningar man i Sverige vanligen gör sig om många vextarters nordliga och sydliga utbredning. Kring Pettersburg, under lika latitud med Upsala, finner man en besynnerlig blandning af högnordiska och Skånska vexter. Det är redan anmärkningsvärdt, att man der finner på låglandet *Galium suareolens*, *trifidum*, *Polemonium* i mängd, *Archangelica officinalis*, *Rumex alpinus*, *Andromeda calyculata*, *Silene tatarica*, *Rubus arcticus* i mängd, *Nymphæa pumila*, *Aconitum Lycoctonum*, *Sonchus sibericus*, *Betula fruticosa*, *nana*; *Salix phylicæfolia*, *arbuscula*, *grandifolia*, *Myrtilloides*; *Splachnum luteum*, *rubrum* o. s. v., men annu märkvärdigare blir detta, då man finner dem blandade med *Scirpus radicans*, *Leersia oryzoides*, *Bromus inermis*, *Myosotis sparsiflora*, *Peucedanum Oreoselinum*, *Dianthus arenarius*, *Asarum*, *Ajuga reptans* (som är den enda förekommande art af släktet), *Betonica*, *Galeobdolon*, *Orobanchè major*, *Alyssum incanum*, *Picris Hieracioides*, *Crepis biennis*, *Senecio paludosus*, *Bellis*, o. s. v. — Söka vi härtill någon förklaring tro vi oss först böra fästa uppmärksamheten deruppå att *Ingermanland* sammanhänger med den stora Ryska kontinenten, således har ett öfvervägande kontinental-klimat (hvarom bristen på plantæ campestris och maritimæ, se nedanför, vittnar) och således större ytterlighet både i kold och värme och i följd deraf äfven i nordliga och sydliga vexter

än det insulära Skandinavien. Besinna vi ytterligare, att landet är uppfyllt af stora djupa moras, som efter de stränga vintrarne länge bibehålla bottenis; att de omgifvande Ladoga och Neva hafva alla sina tillflöden från utmärkt kalla, nordliga trakter, så är de högnordiska arternes förekomst just i och kring dessa moras redan lätt deraf förklarlig om än icke dertill komme de isotherma liniernes betydliga sänkning mot öster och en mängd nordiska vexters bekanta quarstaende långt ner i södern af det Slaviska Europa, der de icke genom allmannare kultur blifvit tillbakaträngde mot den högre nord. — Sommarens högre varma bidrager väl å andra sidan till framkallande af den sydligare vegetationen, men den synes derjemte mest förekomma vid den från södern kommande Narovafloeden, hvars källor ligga så nära den än djupare från södern kommande Dünas flod-gebiet, att vexter från den sednares lätt kunnat öfvergå till den forras. (*Elben* lemnar tillräckliga bevis på en mängd vexter, som från Tysklands inre delar blifvit nedförde till Holstein). Men derjemte synes vegetationen i dessa trakter berättiga till antagande af en mäktig öfvergångsbildning, lik de större Östersjö-öarnes, då vi der finna många utmärkta Orchideer såsom *Orchis militaris*, *ustulata*, *Serapias rubra* o. s. v. och en mängd Ölandsvexter såsom *Ulmus effusa*; *Cnidium venosum*; *Euphorbia palustris*, *Esula*; *Inula britannica* et *dysenterica*, *Thalictrum angustifolium*, *Calamagrostis acutiflora* o. s. v. En sådan ger alltid åt ett landskaps vegetation en sydligare fysiognomi. Derjemte bör icke heller förgätas att alla ofvan anmärkte arter egentligen hafva en östlig center, så att de f. e. *Sonchus sibericus*, *Silene tatarica*, *Andromeda calyculata* o. s. v. öfver Finland spridt sig äfven till Sverges östliga strand. Alla utmärktare arter, som Ingermanland framalstrar, men icke spridt sig till Skandinavien, äro ännu mera östliga vexter, t. ex. *Beckmannia erucaeformis*, *Gentiana cruciata*, *Pulsatilla patens*, *Agrimonia pilosa*, *Myosotis sparsiflora*, *Conioselinum Fischeri*, o. s. v. Bland märkvärdigare vexter,

som Sverge har gemensamma med Ingermanland, förtjena isynnerhet följande anmärkas, *Glyceria* eller *Festuca arundinacea* Liljeb., *Viola umbrosa* (*V. borealis* Weinm.), *V. uliginosa*, *V. stricta* (*V. montana* v. *stricta* Weinm.), *Hydrolapath*, *Veronica maritima*, *Geum hispidum*, *Brassica Napus et campestris*, *Lonicera coerulea*, *Epipogium*, *Salix daphnoides*, emedan dessas förekomst hos oss icke synes så isolerad som hittills. Då man decomponerar Skandinaviska vegetationen i sina elementer, så finna vi ganska litet egendomligt; den är bildad af fragmenter af *den arktiska Floran*, hvars arter förekomma rundt kring arktiska zonen*); denna är dess grundlager; af *den Germaniska* eller det tempererade Europas; men till dessa kommer ett icke ovigtigt bidrag från *den Ost-Europeiskt-siberiska*; dessa elementer kunna i de allra flesta fall urskiljas, ehuru en och annan art af *den arktiska Floran* t. ex *Cornus suecica*, *Pedicularis Sceptrum carolinum* etc. öfverga till det nordliga Tyskland; andra af *den Siberiska*, ss. *Conioselinum*, *Crepis siberica*, *Silene tatarica*, intränga i dess östliga delar. I Ingermanlands Flora upptäcker man lätt att grundlagret för densamma med sin *Sceptrum carolinum*, *Cornus suecica*, *Linnaea*, *Lobelia*, *Rubi herbacei*, 7 *Pyroler*, *Utriculariæ*, *Potentilla norvegica*, *Subularia*, *Calamagrostis*-arter, *Carices* (*microstachia*, *foliacea* etc.) är äkta Svenskt — trädslagen äro alldeles de samma som i mellersta Sverge, med undantag af Sverges mest egendomliga vext eller *Sorbus scandica*; — men inflytningarne från östern blifva långt talrikare, och de medeleuropeiska arter, som ock tillhöra vesterhafvets region; saknas alldeles ss. *Scirpus caespitosus*, *Erica tetralix*, *Orchis albida*, *Narthecium*, *Radiola*, o. s. v. Endast *Gentiana Pneumonanthe*

*) Alla våra alpiska och nordiska vexter, som ej tillhöra tillika mellersta Europas fjällbyggder, äro gemensamma med de öfrige länderne kring arktiska zonen; — de åter, som ej återfinnas i dessa, tillhöra det Germaniska elementet. Några vexter äro ock gemensamma för båda.

och *Juncus squarrosus* synas härifrån göra undantag *) (allmänna i Ingermanland), men de tillhöra äfven Östersjöns nedre region; öfverensstämmelsen med Bottenhafvets region är dock störst.

Oaktadt Ingermanland frambringar många högst utmärkta vexter, är arternes antal icke särdeles stort; phanerogamerne utgöra 669 arter, bestämde efter samma artbegrepp, som af Svenska Botanikerne, men då benämningarne ofta äro olika hafva vi för tydlighetens skull begagnat den hos oss bekanta nomenklaturen. Orsaken är att i Ingermanland saknas icke blott alla *plantæ alpinae*, utan ock hvarenda *planta montana* et *rupestris* (af *Seda* finnas blott *S. acre* och *Telephium*). Men det samma gäller äfven om *plantæ campestris*; bland dessa finnes nästan endast *Artemisia campestris*, men ingen af våra *Pulsatillæ*, intet enda af våra ettariga *Gerania*, ingen af *Myosotides campestris* et *fugaces*, ingen *Rosa* mer än *canina*, ingen *Ononis*; af *Drabae* endast *D. lutea* och *verna*, icke *Viola hirta*, *Phleum phalaroides*, *Airae annuae* etc. Äfven ruderatvexter äro sparsamma; ingen *Cynoglossum*, *Marrubium* o. s. v. af *Malvæ* endast *M. borealis*. Åkerogräsen äro väl de vanligaste, men *Raphanus* saknas. Nästan otrolig är fattigdomen bland hafs-vexter; de inskränka sig till *Scirpus mar.*, *Salsola kali*, *Rumex maritimus*, *Juncus balticus* och *Arenaria Peploides* och *marina* samt *Cakile*; ingen af hafssträndernes *Erythreæ* (men väl *E. centaurium* inuti landet), ingen *Glaux*, icke *Triglochin maritimum*. Af *Zannichelliae* blott *Z. palustris* i sött vatten. Största rikedom är på kärr- och vattu-vexter, dernäst på skogs-vexter.

Betrakta vi vextfamiljerne särskildt, så äro, relativt till lagarne för de särskilda familjernes utbredning, art-

*) Vi hafva här icke upptagit *Geranium palustre*, *Hieracium præ-
allum* och *Centaurea phrygia* som väl i Skandinavien hafva vest-
lig utbredning, men egentl. äro Östrens barn, i synnerhet den egna
form (*Cent. austriaca*) hvarunder den sednare förekommer i Inger-
manland.

rika; *Synantheræ* (67 arter), *Umbelliferæ* (20; af *Heracleum* finnes endast *H. sibericum*); — fattiga åter *Leguminosæ* (22 arter), *Rosaceæ* (sensu latiori Juss. 21 arter), *Cyperaceæ* (49 arter): Normala: *Gramineæ* (56 arter), *Cruciferæ* (31), *Orchideæ* (19). På dylika blotta numerära uppgifter bygga vi icke stort och i de flesta fall anse vi dem som rent tillfallige utan all vigt; vi inse oftast icke ringaste nytta af dem när ej fråga är om större vextgeografiska zoner och riken.

Äfven öfver Cryptogamerne lemnas fullständig förteckning jemte loca. *Equisetaceæ*, *Lycopodiaceæ* *Ophioglosseæ* lika med Sverges, men på *Polypodiaceæ*, som det höfves en kontinental-Flora, synnerlig fattigdom eller blott 11 arter; ingen *Asplenium!*, *Woodsia*; ingen utmärktare art om ej *Aspidium cristatum*. Ehuru bland *Musci* flera utmärktare arter såsom: *Splachna*, *Schistostega*, *Timmia megapolitana*, *Meesiae* o. s. v. förekomma, finna vi foga afvikelse från förhållandet i motsvarande Sverige; anmärkningsvärd ar rikedom af *Phasca* (6 arter, alla acaulia: *Ph. megapolitanum*), *Gymnostoma* (excl. *Schistidio*, 5), *Barbulæ* (excl. *Syntrichia*; 6: *B. paludosa*); men af *Orthotricha* endast 2, hvilket betydligt contrasterar emot nämnde slägtens förhållande i Sverge under lika bredd. Bland Mossorne förekomma ock enskilda arter, som i Sverge endast äro funna dels mycket nordligare, dels sydligare, men denna familjs arter och släkten (ss. de redan nämnde) bero väl mer af geologiska och fysiska olikheter, än klimateriska. — *Lichenerne* äro de samma med Upsalas, med uteslutande af de *campestriske* t. ex. *Cetraria nivalis*, *cucullata*, — och *rupestriske* ss. alla *Endocarpa!*, *Umbilicariæ* utom *U. polyphylla*. Tillkomne äro: den alpina *Parm. oreina* och Sydskånska *Coniocarpon cinnabarrinum* — jemte de till öfvergångsbildningar hörande *Parmelia erythrocarpa* och *Lecidea candida*. Att icke flera af de sednare blifvit anmärkta har förundrat oss efter det begrepp vi till folje af *Fanerogamerne* upgjort för oss öfver landets geologiska bildning, då de öfrige kryptogamerne så väl svara deremot (kryptogamerne synas neml. alla vara endast samlade

närmast kring Pettersburg, hvilket torde förklara nämnde skenbara afvikelser). Liksom Lafvarne bestyrka hvad vi anmärkt öfver bristen på campestrisk och rupestrisk vegetation, så bestyrka *Phyceae* torftigheten af egentlig hafsvvegetation i det innersta af Finska viken, hvaruti Neva utgjuter sin väldiga flod af sött vatten. Ingen enda af *Fucaceae* (sensu Floræ Scan.) förekommer, och *Ulva intestinalis* får passera för den mest maritima vattualg. — *Scampane*, som med utomordentlig noggrannhet blifvit undersökte, äro till större delen förut kände af Förf. förträffliga arbete: *Hymenomyces et Gasteromyces Rossici*, som är den enda del som hittills utkommit af den stora annonserade Ryska Floran. Nämnde arbete är för dessas studium hos oss af stor vigt. Man finner här de utmärkta släktena *Myriococcum*, *Crinula*, *Acinula*, som föröfrigt endast äro funne i Sverige. Rikedomen på *Hydna*, *Myrogastres* o. s. v. antyder äfven ett kontinental-klimat; *Geastres*, *Boristæ* samt det nya vackra släktet *Pilacre*, äfven en något orientalisk karakter.

Dessa ytliga reflexioner, som uppsått hos oss vid genombläddring af nämnde vextförteckning, som föröfrigt icke innehåller några botaniska anmärkningar, meddelas endast derföre denna tidskrifts lasare, emedan sjelfva afhandlingen är obekant för Botaniska publiken. Vi veta väl att de grundligare forskarne rättvist mer uppskatta sjelfva källan, än alla allmänna resultat, som hvar och en med lätthet ur den kan och helst vill sjelf sammandraga. — Vi torde här få anmärka, att vid systematisk uppställning af Botanikens delar, sådana special-floror vanligen orätt hänföras till systematiska och deskriptiva delar; alla arbeten, som endast eller hufvudsakligen äro inventering af ett lands vextalster och vextställen höra ju uppenbarligen endast till vextgeografien. Lika orätt är påståendet att vextgeografien är en ny vetenskap; blott det att den betraktas som en egen, afsondrad disciplin (och det icke alltid till fordel för det hela) är nytt. Är icke den äldsta Botanist *Theophrasti Eresii* framställning af den speci-

ela Botaniken *Vextgeografisk*, icke systematisk? Finnes väl någon viktigare fråga i vextgeografien, med undantag af det som lånas ur Fysik och Meteorologie, som ej *Linné* vidrört eller efter då tillgänglige materialier afhandlat.?

III. Hvarjehanda.

1. Professor *Trautvetter* har nyligen utgifvit en utförligare Historia öfver Ryska Botaniska litteraturen, jemte fullständig forteckning öfver alla Ryska Botanisters skrifter, äfvensom Utlänningars som beröra Ryska vegetationen, allt mycket redigt ordnad under sina bestämda rubriker, så att man med lätthet finner hvar man skall söka upplysningar öfver Ryska Floran, Exotiska eller odlade vexter, tillämpad Botanik o. s. v. Med särdeles intresse följer man berättelsen om och reseturerna för de mångfaldige Botaniske expeditioner, som med verklig Kejsarlig frikostighet blifvit utsände öfver det omätliga Kejsar-riket. Särdeles liberalt är, att icke blott alla Russicerade Svenskar, Tyskar t. ex. *Falk*, *Laxman* m. fl. (eller pluraliteten), som tillbörligt räknas till goda Ryssar, utan äfven vår gamle *Tilands*, *Leche*, *Kalm* m. fl. efter döden, jemte Finland, blifvit adopterade såsom sådane; en ära hvarpå de säkerligen aldrig spekulerat i lifvet. Vi finna således, att *Leches Primitiae Fl. Scanicae*, *Kalms Westgötha resa* etc. äro att räkna bland Ryska arbeten extra patriam. Äfven på *Linné* märkas några Ryska anspråk; han hade neml. en gång varit i Finland och upptagit Finland i Sv. Floran. Allt hvad som rör Finland hade visst der sin plats, men hvad der skett före det bedröfliga 1809 hade väl rättare upptagits under egen rubrik af Utlänningars bearbetaende af Ryska Floran.

2. Botanices Docenten Baron *v. Düben* har af Kongl. Universitetet i Upsala blifvit utnämnd till Kniggeska Stipendium för en ekonomisk och naturhistorisk resa åt Bohus-

län. Det torde intressera flera att känna, att detta Stipendium, utom af Studerande i Upsala, äfven kan sökas af "Doctores vid Rikets Universiteter och Gymnasier" för resor i ofvan uppgifna ändamål, likväl så att Stiftens, efter deras ordning vid Riksdagarne, måste ovilkorligen följas. Förra Stipendiaten var Med. Phil. Candidaten *Pontén* af Wexiö Stift, som bereste Gotland. Nu var ordningen till Lunds Stift och från detta Stift fans ingen kompetent sökande i Upsala. Det utgör 166: 32 B:ko fördeladt på tvenne år; 1843 kommer ordningen till Göteborgs Stift.

3. Vår Landsman Ingenieur *Wahlberg* (Bror till Prof. P. F. Wahlberg), som med Vetenskaps Akademiens understöd reser i S. Afrika, har från Cap Natal hemsandt en utmärkt samling af vexter i valda exemplar.

Anhållan.

Då svårigheten att anskaffa *endast sällsynta* vexter för Herbarium Normale ökas med hvarje ny fascikel, tager jag mig friheten anhålla, att alla som intressera sig för detta företag behagade insamla de kritiska nya arter de under sommaren öfverkomma och redan icke blifvit gifne. Bland *sällsyntare*, eller *för Svenska Floran nya*, som blifvit redan i tillräckelig mängd insamlade torde böra nämnas, *Hieracium praealtum cum Piloselloide*, *Thlaspi alpestre*, *Arabis arenosa*, *Viola n. sp.*, *Hypericum pulchrum*, *Stellaria alpestris a paniculata*, formen *Potentillae argenteae sordidae* in P. Güntheri prorsus abeunt, *Populus villosa*, *Allium sibericum*, *Carex n. sp.* *Stipa*, *Bromus inermis*, m. fl. sällsynta gräs; af *Utricularia neglecta* har något, men ej tillräckeligt erhållits. — Utforligare beskrifning öfver dessa, jemte de för Svenska Floran nya arterne, som gifvits i 6 fasc. skall med det snaraste lemnas i dessa blad.

E. Fries.